

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 «
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kódiratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 Allér.

A balázsfalvi románygyűlés.

(P. Á.) Balázsfalván nagy ünnepségeket rendeztek e héten a románok. Az »Astra« című román kulturegyesületnek szólottak ez ünnepélyek, melyeken nemcsak a magyarországi románok és romániai románok, hanem ami ötven esztendősen fenállása óta e kulturegyesületnek még sohasem fordult elő, mindkét román egyház a görög katolikus és görög keleti egyház püspökei is kivétel nélkül testületileg megjelentek.

Ebből gondolhatjuk, minő nagy fontosságot tulajdonítottak a magyarországi románok s valószínűleg a romániai románok is a balázsfalvi Astra ünnepségek alkalmából hozandó határozatoknak.

Az ünnepségek nagy sikerrel zajlottak le s olyan nagy közönséget vonzottak, amelyet talán még azok sem reméltek, akik ez ünnepélyek létesítésén fáradoztak, és buzgólkodtak. De mireánk magyarokra nem az bir tontossággal, hogy az egyes hangversenyek s egyéb parádék e kultúr-ünnepélyen minő lefolyásuk voltak, hanem igenis fontossággal bírnak azok a határozatok, melyek ez ünnepségek hátterében hoztak s melyek az egész hazai románság jövődő állásfoglalását precizirozzák.

Bizonyos, hogy néhány magyar politikus kezdeményezésére a román politika egén bizonyos, derengés észlelhető, mely világosság egyre jobban terjeszkedve a román-magyar megértésre s végeredményében együttműködésére vezetnek. Hogy ez a politika az egyedüli helyes politika, erre már régebben igen sok és kiváló politikus rájött, de az akkori félrevezetett román közönség, a tulbuzgó agitátorok szemüvegén keresztül vizsgálva a dolgokat a nagyműveltségű és kiváló hazafiasságu román politikusok magyarbarátságában a román nemzetiség elleni árulást láttak s őket, mint renegátokat bélyegezték meg. Mocsonyi Sándor, Slavisi, Brote stb. stb. mind-mind a magyarokkal való együttműködést találták a leghelyesebb politikának úgy a román, mint a magyar nemzetre nézve, de azok, akik abból éltek, hogy a román-magyar ellentétet minél jobban szítsák, természetesen mindig azon voltak, hogy ezeknek a józan politikájára ne érvényesülhessen. Ezeknek a tulbuzgó, titokban üzleti

szellemtől vezérelt politikusoknak mind a mai napig sikerült elválasztó falat vonni a magyarok és románok közé, míg végre a legutolsó választások azután, úgy a hazai, mint a romániai románokat észhez térítették. Kezdték belátni, hogy az agitátorok küzdelme s besugásai, úgy látszik mégsem fedik úgy a valóságot, ahogyan azt ők elhitetni szeretnék s olyan férfiakhoz fordultak információért, akik inkább illetékesek ilyen kérdésekben felvilágosítást adni, mint azok, akik eleddig Romániát informálták. Legelsősorban Metianu szebeni román érseknek köszönhető a romániai változás, aki egyik legnagyobb bukaresti napilap, az »Universul« szerkesztője előtt úgy nyilatkozott, hogy szerinte az egyedüli helyes politika csak az a politika lehet, mely a magyarok és románok közötti egyetértést s együttműködést mozditja elő. Metianu eme nyilatkozatát az összes bukaresti lapok átvették s ennek eredménye volt ezután, hogy a nemzetiségi komité, mely a balázsfalvi Astra ünnepségeket rendezte, kénytelen volt mindkét román egyház főpapjait meghívni ez ünnepségekre.

Annyi már most is kiszivárgott, hogy az Astra ünnepségekkel kapcsolatos tanácskozások alkalmából legelsősorban a komité tagjainak leköszönését követelték s elhatározták hogy a nemzetiségi agitátorok eddigi politikáját a jövőben követni nem fogják, hanem a román nemzetiség politikáját ezentul, épen úgy, mint a multban, a román egyház vezérli. Ebből láthatjuk, hogy Metianu és Mangra politikája diadalmaskodott román testvéreinknél s ezzel megkezdődött a magyar-román barátság s együttműködés már régesrég várt korszaka.

A balázsfalvi határozatok ilyenformán egészen új perspektívát mutatnak a magyarországi román nemzetiségük politikájában.

Minden igaz magyar hazafi mindenestre örömmel üdvözölheti e mindkét félre nézve hasznos politikai fordulatot.

A pártokivüli függetlenségiek. A pártokivüli függetlenségi képviselők ma, gróf Károlyi József elnöklével ülést tartottak, melyen örömmel üdvözölték a függetlenségi pártoknak 31 én hozott határozatukat. A képviselők kijelentették, hogy a küzdelemben teljes erejükkel fognak résztvenni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, szeptember 1.

Berzeviczy Albert elnök fél 11 órakor nyitja meg az ülést.

Általános feltűnést keltett, hogy az ellenzék oly nagy számban jelent meg.

Midőn az elnök euanciálta az ülés megnyitását, **Polónyi Géza** felkiált: Eljen a nemzeti hadsereg!

Az ellenzék kitörő éljenzéssel honorálja ezt.

Ebben a pillanatban lép a terembe **Justh Gyula**, aki az ellenzék részéről ugyancsak nagy tapsban és éljenzésben részesül.

Papp Zoltán: Eljen a nemzeti politika! Felkiáltások a jobboldalon: Ez népgyűlési hang!

A mult ülés jegyzőkönyvének észrevétel nélkül való bitelesítése után

Elnök jelenti, hogy Schiff Jenő kisjenői lakos összeférhetetlenségi bejelentést tett Lengyel Zoltán ellen. Minthogy azonban a bejelentés a szabályszerű kellékekkel nincs felszerelve, javasolja, hogy a Ház irattárába tétessék. Bemutatja továbbá Csongrád megye és Pancsova város feliratát az obstrukció ellen. (Eljen a jobboldalon. Zajos ellentmondások a baloldalon.)

A feliratok hová utalása tekintetében elnök megteszi javaslatát, amelyre nézve **Bikády Antal** ellenindítványt terjeszt elő.

Elnök jelenti, hogy a kérdésben 20-nál több képviselő névszerinti szavazást és egyuttal annak a következő ülésre való halasztását kéri. Így rendelkezik.

Bemutat továbbá még öt kérvényt, illetve feliratot az általános titkos választói jog mellett és a véderőjavaslatok ellen.

Bikády Antal az elnöki javaslattal szemben ezek hovautalása tekintetében is ellenindítványt terjeszt elő.

Az ellenzék ebben az esetekben is névszerinti szavazást és egyuttal annak a következő ülésre való halasztását kéri. Elnök így rendelkezik.

A házszabályok értelmében felolvassák ezután a még elintézetlen interpellációkat.

Benedek János méltatlankodását fejezi ki amiatt, hogy a miniszterek egész sereg interpellációt válasz nélkül hagynak. (Nagy zaj a baloldalon.)

A miniszterek eljárása a parlamentarizmus megtagadása. (Nagy zaj. Felkiáltások a jobboldalon: Hát az obstrukció.) Ekkor lép be az ülésterembe **Kosuth Ferenc** s az ellenzék harsogó éljenzése közt kezét nyújt **Justh Gyulának**.

Következtek ezután a mai ülésre halasztott névszerinti szavazások.

Esztergom vármegye közönségének, majd Beszterce-Naszód vármegye közönségének felirataira vonatkozó elnöki előterjesztéseket természetesen határozattá emelte a Ház, elvetvén **Kovács János** ellenindítványait.

Üzletünk átalakítás alatt áll és körülbelül szeptember 5-ig az elárusítást ideiglenes helyiségünkben Rákóczi-ut 5. sz. a. Weiszlovits ház Huzella M. üzletével szemben eszközöljük.

Egységáraink: 10, 13 és 17 korona.
Telefon 687.

Telefon 687.

Temesvár, Sátoralva újhely, Zombor, Komárom, Nagykőrös, Tolna község és Szabadka városok irataira vonatkozó előterjesztésekkel szemben beadott ellenindítványokat Mádi Kovács János visszavonván, a Ház áttért a véderőjavaslatok folytatódás tárgyalására.

Nadányi Gyula, Polemizál Antal Gézával akinek vádjával szemben Justhot, Apponyit Andrásyt és Kossuthot mindig olyan embereknek tartja, akik megtartották mindig azt, amit ígértek. (Éljenés és taps a baloldalon, zajos ellentmondások és derűtség a jobboldalon.) A kormány életében nem sokat bízik, az előbb utóbb meg fog bukni. A kormány viselkedése olyan mintha Josueának akarnának konkurensai lenni. Josue megállíthatta a napot, de a kormány nem fogja tudni megállítani a nemzet követeléseinek napját. Javaslatot nyújt be a véderőreformnak napirendről való levétele végett. Ezen foglalkozik a javaslattal. Kijelenti, hogy a nemzet nem zárkozik el a véderő fejlesztése elől, azonban a mai véderőben nem találja fel a magyar szellemet. A reform óriási terheket ró a nemzetre azt nem fogadja el.

Az ülés 2 órakor ért véget.

A csendőriskola építése

Nagyváradai iparosok ajánlatát fogadták el.

Tegnap már említettük, hogy csak vaklárma volt az a híresztelés, mintha az orsz. csendőriskola építése majdnem a kutba esett, mert már Szegeddel tárgyaltak a miniszter közegei és Szeged városa minden áldozatra kész, csak hogy megkaphassa az orsz. csendőriskolát.

Az egész híresztelés egy tréfás felszólalásból keletkezett. Termézetesen a hír folyton nőtt s mire a városházára ért, már úgy megnőtt, hogy azt hitték, miszerint már elesik Nagyvárad ezen intézményről.

A szerződést már aláírták. Eszerint a legtöbb munkát **Incze Lajos** és társai kapták, de egyes szakmunkákkal helybeli kisiparosokat bízna meg.

Az építkezés végső összege, a minisztériumban eszközölt számítások alapján, 1.474.000 korona, de a szakértők szerint még legalább 100.000 koronára fog rugni a pótmunka.

A bizottság a következőknek adta oda a munkákat:

Földmunka, elhelyező, kőműves, ács, világító testek, kővezető, kályhás és cserepező, beton munkákat **Incze Lajos** és társai cég nyerte el; a bádigos munkákat **Tötös** és társai; az asztalos munkákat **Rimanóczy Kálmán**; a vasmunkákat **Táray, Grünvald** és **Vicsay István**;

a mázólok munkákat **Pethő Zsigmond**; a szobafestőmunkákat **Weinstock József**; az ablakredőnyöket **Szántó Dezső**; a vízvezeték, csatornázás és központi fűtésberendezési munkálatokat **Waldmann Antal** (Budapest) nyerte el.

A szerződéseket a megkötés után Nagyvárad város törvényhatósága elé terjesztik s hogy minél hamarabb hozzákezdhesenek az építkezéshez, rendkívüli városi közgyűlést hívnak össze, még pedig a jövő hét elején e tárgyban.

A nagyobb szabású építkezést még szeptember hónapban megkezdik, hogy a jövő évben teljesen befejezhessék.

Német katolikus seregszemle.

Irta: **Kresznerics Gy. Ferenc**, a „Debreceni kath. népszövetség” igazgatója.

I.

Munkás fölvonulás és munkásgyűlés.

Erősen ég a nap! A vonatok tömve s az utasok mégis mosolygó, megelégedett arccal türik a nagy hőséget, hisz szívökből, lelkeikben égő lelkesedés tüze még jobban tüzi.

Óriási „Hoch” kiáltás között robotog be vonatunk Mainzba.

Az idei 58. nagygyűlésüket a németek a Rajna melletti Mainz-ban, hesszeni tartomány fővárosában tartották. Az „aranyos” Mainzban, a katolikus nagygyűlések bölcsőjében, a németek két nagy püspökének és apostolának Szent Bonifácus és Ketteler városában; abban a városban, melynek talaját *Aurélius, Justina* és *Albanus* vértanúk áztatták meleg vérükkel azon egyházmegye székhelyén, melyet az „*ecclesiae Romanae specialis vera filia*” melléknévvel tisztelték meg. S még egy dolog kölcsönöz jelentőséget s érdekességet e városnak *Gutenberg* János a könyvnyomda föltalálója, ki e városban született.

Amint a pályaudvart elhagyjuk, fölséges látvány tárul szemünk elé! A város teljes fejlődési díszben pompázik! Minden ház föllobogózza, földiszívte, ezzel is mutatva, hogy baráti szeretettel fogadják a kongresszusra ide seregülő katolikusokat. Az ember nem is hinné, hogy itt még szociáldemokraták is vannak, hogy itt még más vallásuk is laknak!

Valóságos fényárban uszik az egész város! Fejedelmöket, császárokat sem fogadták nagyobb pompával, nagyobb lelkesedéssel, mint bennünket, hisz szemtanuja voltam a császár fogadtatásának, ki augusztus hó 11-én seregszemlére jött Mainzba.

A sors mily különös találkozása! Seregszemle a katolikusok részéről és seregszemle a katonaság fölött!

Nem akarom azokat a kedves érzéseket leírni, melyek szívemben életre keltek, látva azokat az óriási előkészületeket, melyek itt történtek, nem akarom a külső szépségek színes lerajzolását az elismerést mesterségesen fokozni, hanem a tények egyszerű előadásával rá akarok mutatni arra az óriási munkára, amit a mi német katolikus testvéreink létrehoztak. Hadd tanuljunk belőle, hadd merítsünk lelkesedést, erőt és kitartást a mi küzdelmeinkhez!

A legnagyobb súlyt a vasárnapi — augusztus 6-iki *ünnepélyes munkás fölvonulásra* fektették. Hónapok óta folyik a serény munka, s nem hiába, mert amit a németek produkáltak, az fölséges volt, ékes tanubizonyosság arra, hogy a katolikus hit mily nagy, összetartó, összeforrasztó erő, mily óriási tömeget képes mozgásba hozni és lelkesíteni, még olyanok között is, kik több kérdésben, egymással szemben állanak, de akik, mikor arról van szó, hogy katolikus hitök és meggyőződésök mellett demonstráljanak, akkor félre tesznek mindent, eltekintenek mindentől, ami elválasztja egymástól, s csak szent hitök lebeg szemök előtt, melyért készek azonnal sorompóba állani.

Már tizenkét óra után a városi hatóság elzárta a menet által érintett utcákat, egy órákor pedig már óriási tömeg hömpölygött az utcákon úgy, hogy csak nehéz küzdelem, vagy nagy kerülő utakon lehet az egyik városrészről a másikra jutni.

Két órákor megindul a menet, amelyben 900-nál több egyesület vett részt, 50.000 taggal. Kétszázhusz rendes és kétszázhuszonkét

különvonat szállította az óriási tömeget Mainzba, mely a nagy fáradság ellenére is kitörő lelkesedéssel vonul el a színháznál fölállított díszlobogó előtt és az emelvényen helyet foglaló katolikus vezérférfiakat lelkes ovációkban részesíti.

Ránk, magyarokra nézve érdektelen a menetben résztvevő egyesületeket egyenként föl-sorolni, elégedjünk meg avval, hogy 50.000—60.000 emberről sokaságból állott a menet. Egyről azonban még sem szabad hallgatnom és ez különösen bennünket, magyarokat érint fájdalmasan: az ifjuság óriási részvétele.

A hétezernél több ifju látása mély nyomokat hágy szívünkben, s önkénytelen egy sóhaj rebben el ajkunkról: vajha nálunk is így lenne!

Mily intenzív munka várható, mily kecsegtető és biztató remény a jövőre nézve, ily nagy segédcsoport, oly sok vezér mellett. Akié az ifjuság, azé a jövő!

Aki ezt a teljes három óra hosszant tartó méltóságteljes, a lelkesedés tüze által áthatott sereget látta, soha nem fogja azt elfelejteni. Szerettem volna sokakat, különösen a mi intelligens elemink közül nagyon sokakat ide várásolni, hadd merítettek volna az örökös pessimisták és féltő, idegenkedő, hogy ugy ne mondjam gyáva katolikusok egy kis erőt, munkakedvet és bizalmat küzdelmeink sikereihez.

Soha ily nagy tömeg nem volt még együtt!

Fényes demonstráció a katolikus hit, vallás és meggyőződés mellett! Ma, mikor a tömeghatás korát éljük, kétszeres jelentőséggel bír e hatalmas méretű fölvonulás!

Ahol ily nagy sokaság meri hitét nyíltan bevallani, ahol ily óriási tömeg, minden rangu s rendű tud a katolikus vallás mellett tünnetni ott méltán énekelheti a költő:

„... *Noch lebt der alte Gott!*
Ein ganzes Volk dient ihm, trotz Hohn und Spott.“

Az ünnepélyes fölvonulás után a tömeg nyolc népgyűlés színhelyére vonul, melyek közül a legnevezetesebb és legimpozánsabb a „Stadthalle”-ben folyó munkásgyűlés.

Ebben a nagy csarnokban tartattak a nyilvános ülések is. Mainz leghatalmasabb és legszebb fekvésű épülete a Rajna-partján! 1881—1884-ben épült 718,600 márka költséggel, tavaly pedig ki lett bővítve és restaurálva. A csarnok terme 52·80×27·6 méter kiterjedésű, mellette pedig két kis előcsarnok 41·50×5·30 méter nagyságban. Ehhez járul még két óriási karzat és egy 11·30×8 méteres színpad, mely az ifjuság részére volt föntartva. Ez a hatalmas terem mindenkor tömve, a nagy hőség ellenére is, tehát hozzávetőlegesen a gyűléseken állandóan 12,000—15,000 ember volt jelen.

A munkásgyűlés is zsúfolásig tömve volt. Az első szónok *Molthan* kereskedelmi tanácsos és tart. gyűl. képvis. „Dicsértessék a Jézus Krisztus” köszöntéssel nyitja meg a gyűlést. Ez a közönség kifejezi egyrészt hitvallásunkat, másrészt pedig szent egyházunkhoz való törhetetlen hűségünket. A szónok beszéde elején megokolja, miért tartják az idei kongresszust Mainzban. Hódol Ketteler püspök szellemének, kinek centenariumát üljük. Méltatja a nagy munkásfölvonulás jelentőségét és örömmel szemléli a megjelent sokaságot. A következő szónok *Uebel-Dieburg* bírói képviselő. „Isten bőséges áldása kísérelje a keresztény munkát” e szavakkal kezdi beszédét. A mai fölvonulás fényes tanúság a német munkásság katolikus gondolkodásának, érzésének. Azoknak, kik a „munkások barátja” címét akarják maguknak kisajátítani, férfias erővel kiáltjuk: mi is itt vagyunk még.

➔ **Első!** ➔

mindennemű gyermek-, női- és férficipők

Belvárosi Takarékpénztár épületében.

Nagyváradai Selejtes Cipőáruházban

igen olcsó árban
vásárolhatók!

Barcs-palota Széchényi-tér 2. szám.

Mi az Istentől idegenkedő gazdaságrendszernek tagjai soha sem leszünk, mert az egészséges, társadalmi és gazdasági rendszer csakis a nemzeties keresztény munka vállain nyugszik biztos alapokon. A munkásság ünnepélyes díszmenete értesse meg a többi társadalmi osztályokkal is, hogy a keresztény munkásmozgalom erőteljesen és céltudatosan halad földi boldogulása felé. Hirdetjük, hogy munkásosztály nélkül nemzeti és gazdasági életünk hasonlít a víz nélküli Rajnához; de miként a Rajna vize pusztulást és rombolást hoz, ha a vihar által magasra korbácsolt hullámok áttörnek a gátakat, úgy a munkásmozgalom is a társadalom ijesztő réme lesz, ha a tömeget a forradalmi eszmék járják át s akkor az „életet“ kereső s másoknak is „életet“, megélhetést adó munkásság szét fogja törni ama keretet, amelyen belül kell fölépülni a békés, nyugodt életnek; de lehet hatása áldásos, jótékony is.

A keresztény munkásmozgalom óriási hordereje és jelentősége abban rejlik, hogy mint a munkásosztály jogos érdekeinek és jogainak erőteljes szószólója és védője, követeléseit csakis a szociális igazság szellemében akarja keresztülvinni és sem többet sem kevesebbet nem kíván, csak annyit, hogy Isten fönséges hatalma előtt leborulva, a keresztény társadalmi rendszernek legyünk hívei.

A keresztény munkásság nem kegyelemért esedez, hanem igaz jogát követeli és ezzel ugyanoly jelentőségteljes és egyenjogúvá lett a többi kereseti osztályokkal szemben, a keresztény társadalmi rendnek pedig egyik legmegbízhatóbb, legbiztosabb pillérje. Ezek a mai munkásfölvonulás tanulságai!

Beszéde további részében *Ketteler* a nagy szociális, munkásszerető püspök szellemét várársolja lelkünkbe s kimutatja mily sokat tett a püspök a munkásság érdekében, kinek sarkalatos tétele: *kereszténység nélkül a szociális kérdés végleges és kielégítő rendezése lehetetlen.* Majd így folytatja: A világnézetért folytatott küzdelem élet-halál harccá nőtte ki magát. Itt keresztény, amott antikeresztény! Évvel a harci riadóval siet a keresztény munkásság az élet-halál küzdelem harcveronalába. A szociálistan a világnézetért folytatott küzdelemnek csak egy része. Bizhatunk, hogy a keresztény munkásság e honban *Ketteler* szellemében fog cselekedni. Ezt meg is kívánja! Krisztus tanait soha gonoszabb eszközökkel nem támadták, mint éppen ma. Minden raffinériával küzdenek ellenünk! A Krisztus ellenségeinek a szomszédos Franciaországban és Portugáliában elért eredmények a németországiakat is konantrirozott harcra biztatta és a főtámadás egyenesen a katolikus egyház, mint a legszilárdabb és legtökéletesebb Mestermű ellen irányul. Piszkos fegyverekkel akarják Krisztus nagvasszonyát megölni!

És mindezek ellenére ez a katolikus egyház elleni támadás bizalmunkat nem törli le, mert lépten-nyomon csak azt igazolja: *Krisztus egyháza kösziklára van építve.* Mindamellet azonban a jelenkor veszélyeit kettőzött erővel kell elhárítanunk.

Joggal mondhatni: köröskörül ellenség! E nagy számú ellenséggel szemben egy harcra kész sereg van szükségünk, mely krisztusgárdából a katolikus munkásnak sem szabad hiányoznia.

A Krisztusért és keresztény alapigazságokért folyó harc egy újabb nagy feladatot rótt a keresztény munkásságra. S különösen ez által, hogy nem csak a saját szociális bajának orvoslására feccserelel el összerezjét, lesz a gazdasági élet egy kiváló jelentőségű képviselőjévé.

Megértve a nagy veszélyeket, melyeket a harc magában rejt, a legkomolyabban kiáltok Önökhöz keresztény munkásokhoz: Imádkozzának, hogy a kísérteteknek ellent tudjanak állani és a harcban erős férfiakhoz méltó kitartással résztvenni. Nagy vezetőink mind egyike *Ketteler*, *Malinckrodt*, *Windthorst*, *Lieber*, mind vallásos, jámbor, imádkozni szerető egyéniségek valának. És ki tudja nem-e ennek köszönhető az eddig elért szép eredmények. *Imádkozzál és dolgozzál!* legyen minden keresztény család jelszava.

A körülöttünk és ellenünk folyó élet halál harc évtizedekig fog eltartani és ha nem gondoskodunk idejében kellő pótlásról, úgy so-raink meg fognak ritkulni. Az *ifjúság nevelésére* kell tehát a legnagyobb gondot fordítanunk. Különösen a munkás ifjúság van a veszély ezer fajának kiszolgáltatva, miért vigyük be ifjúságunkat az *ifjúsági — inas és legényegyesületekbe.*

Kiváló figyelmet igényel a *keresztény iskola* is, nehogy az ellen e téren megelőzzön. A *keresztény sajtó* pártolása pedig életkérdés, keresztény munkás csakis keresztény lapot járasson. A mai gyűlésről azon elhatározással távozzunk, hogy mindegyikünk előfizet egy keresztény munkásújságra. Hogy valamilyen tagjai a *népszövetségnek* azt bizton hiszem és természetesnek tartom. A népszövetséghez való hozzátartozásunkkal megismételjük hűség-eszkünket nagy vezérünk *Windthorst* irányában. De maradjunk hűek *egyházi vezetőinkhez* is és egy pillanatra se engedjük magunkat félrevezettetni, holmi firkászok rágalmi és gyanusításai által.

És végül ismétéljük meg hűség-eszkünket szentséges atyánk, a pápa iránt. Ott, ahol a pápa, ott az egyház! Minket keresztény munkásokat nem fog senki a szentséges atya iránti hűségünkben és szeretetben tulszárnyalni és megingatni s mi hisszük, mert jogunk van hozzá, hogy senki a mi változhatatlan engedelmisségünket a tévedéstől ment tekintélyel szemben kétségbe vonni és meggyanusítani nem merésze. Jellemes, korrekt egyházas érzelmeink ellen támasztott bármilyen kis gyanusítást, frivól, galád sértésnek minősítünk és erőlyesen visszautasítunk.

A keresztény munkások kézik püspökök vezetése mellett a pápa programjának: *Mindent megújítani Krisztusban* — keresztülvitelében segídekné. A hitünk ellen folytatott harc nap-nap mellett erőteljesebb lesz, újabb és újabb hullámokat sodor, mi pedig nap-nap után sü-rübb rajokban álljuk körül a szentséges atyát és vállat vállnak támasztva, a többi társadalmi osztályokkal tömörülve, kieroszakoljuk Istenünk részére a győzelmet és lehetővé tesszük, hogy az emberi társadalom boldogulása érdekében teljesüljön az ige: *Krisztus él, Krisztus győz, Krisztus diadalmaskodik, Krisztus dicsérettessék mindörökké.*

A községi tisztviselők és a közigazgatási reform A S-gédj-gyzők és a Községi Alkalmazottak Országos Egyesülete, amely egyesület kötelékébe az összes községi tisztviselők hozzátartoznak és a községi jegyzők testületével is egyöntetűen jár el ez év október hó 8-án és 9-én országos kongresszust tartanak, amelynek fő tárgya — a folyó kérdések elintézésén kívül — a közigazgatás reformjával való beható foglalkozás. A tavasszal lefolyt kongresszus megalakította a szakosztályokat, melyeknek rendelkezése a közigazgatási reform minden egyes ágáról szakszerű tervezet készítése és az októberi közgyűlés részletesen fog a szakosztályok munkála ainak eredményével foglalkozni. A közgyűlést Budapesten, a vármegyeház díszterében tartják. A közgyűlést választmányi ülés előzi meg, amelyet az egyesület Régi posta utcában levő helyiségében tartanak. Különösen a községi alkalmazottak nyugdíj-egyesületének alapszabálytervezetét, a szolgálati pragmatika tervezetét és a fegyelmi szabálytervezetét vitatják meg behatóan. A vezetőség *Sáry M. Zoltán* elnökkel és *Sugár Sándor* j-gyzővel élén mindent megtesz, hogy az összes községi tisztviselőket össze tudja hozni a budapesti kongresszuson, hogy így a hozandó határozat minél nagyobb súlylyal bírjon. A vezetőség a napokban tisztelegni fog a kereskedelmi miniszternél, hogy a tagok számára a féláru vasuti jegy kedvezményt megszerezze.

Védekezés a kolera ellen.

1371 udvar volt tisztátalan.

A fenyegető ázsiai rém, a kolera radikális intézkedésekre készítette Nagyvárad város rendőrségét. *Jánossy Gyula* rendőrfőkapitányhelyettes szokatlan erellyel fogott a város megtisztításához, hogy ne találjon melegágyra a veszedeles epidemia. Nem csak a szokásos falragaszokat ragasztatta ki, hogy ezzel védje meg a város közegészségügyét, hanem utasította a kerületi rendőrfelügyelőket, hogy minden ház udvarát vizsgálják meg s szükség esetén intézkedjenek, a piszkos udvarok kitakarítása iránt. Ahol a házigazdák nem akarnak eleget tenni, a hatósági figyelmeztetésnek, ott a házigazdák terhére a város takarítsa ki a szemetes udvarokat. Hogy alapos ok volt *Jánossy Gyula* főkapitányhelyettes radikális intézkedésére, azt legjobban bizonyítja az, hogy a szemléltartó rendőrfelügyelők 1371 tisztátalan udvart találtak Nagyváradon.

A rendőrség most számol be a hatóság kolera elleni védekezéséről a következőkben:

Ujváros városrészben *Kemény L. Ignác* főkapitány megjelent 1140 udvarban, ezek közül tisztátalannak talált összesen 452 udvart, ebből hatósági felszólításra kitisztított 450 udvar, 2 háztulajdonos ellen a rendőrhatalóságnál az eljárás folyik.

610 ház előtt találtak az utcai szennyvíz levezető folyóka piszkosan és fertőtlenítetlenül, melyek közül felhívás folytán rendbe hozott 594, eljárás megindult 16 esetben.

Kerületi rendőrfelügyelő utcai kövezet s folyóka kijavítása iránt 36 esetben, utcai etetés miatt 10 esetben tett jelentést.

Váralja, Váradvelence és Csillagváros városrészben *Vadász József* ker. felügyelő köztisztaság elleni kihágás miatt 569 esetben tett feljelentést a kihágási ügyosztálynál, az udvarok tisztátalansága miatt.

Meg nem engedett sertés tartás miatt 24 esetben tett feljelentést s 11 udvarban a sertés és aprómarha fűrésztésére szolgáló gödröt betömetett.

Mésztejjel való fertőtlenítés elmulasztása miatt 116 háztulajdonos ellen tett feljelentést.

Olaszi városrészben *Zilahy Antal* ker. felügyelő 350 udvarban talált tisztátalanságot, melyek közül hatósági felhívásra 234 esetben a tisztátalanság megszűnt, 116 esetben pedig a mulasztók ellen feljelentést tett.

Az utcai folyókák fertőtlenítése s tisztántartása felhívásra minden esetben teljesítve lett.

Meg nem engedett sertés-tartás miatt 18 esetben, házzemétnék tiltott helyen történt lerakása miatt 8 esetben, megrongált utcai folyókák helyreállítása iránt 15 esetben tett jelentést.

A három kerületi rendőrfelügyelő és a melléjük beosztott köztisztasági felügyelők tovább is kettőzött szorgalommal és lelkiismeretességgel járják be naponta kerületüket s a nettán tapasztalható hiányokat megtorlás végett azonnal bejelentik a rendőrhatalóságnak.

Czipő, kalap, harisnya és fehérnemű
legjobban és legolcsóbban

REICHARD áruhaza

cézgnél, Fő-utca szerezhető be.

Gymnasium, Reál és Polgári
iskolai diák sapkák.

TORNA CZIPŐK.

Zichy miniszter körlevelének hatása.

Lapunk tegnapi számában vezetõ cikkelyben foglalkoztunk az a valóban figyelemre méltó mozgalommal, amely Selmebányán indult meg a magyarországi katolikus templomok mûvészi berendezése érdekében. A mozgalom Zichy János gróf vallás- és közoktatásiügyi miniszternek tegnapi cikkelyünkben ismertetett körlevele után országsszerte ismertté lett s örömmel állapítjuk meg, hogy mint mindenütt, úgy városunkban is visszhangra talált a miniszteri körlevél hazafias érzéstõl és komoly szociális gazdasági érzékrõl tanuszkodó hangja és a nagyjõvõjû katolikus vállalat szervezõje Kuti István selmebányai rendõrfõkapitányt úgy egyházi, mint világi körökben szívesen fogadták s a vállalat mielőbbi létesítésében határozottan pártolják.

Széchenyi Miklós gróf megyés püspök tekintélyes számú részvényjegyzéssel járult hozzá a részvénytársaság mielőbbi megalakulásához s megígérte, hogy teljes erkölcsi súlyával oda fog hatni, hogy a nagyváradi egyházmegye méltó részt vegyen e szép és hasznos intézmény megalakításában, mely kulturális és közgazdasági tekintetben régen érzett nagy hiányt van hivatva pótolni.

Igen szívesen fogadták a vállalat szervezõt, aki a szép ügyhöz méltó buzgósággal fáradozik annak létesítésén a káptalan tagjai is, akik közül eddig *Belopotoczky* Kálmán dr, *Karácsonyi* János dr, *Spett* Gyula, *Lányi* József dr járultak hozzá részvényjegyzéssel a hazafias, szép vállalat létesítéséhez. A hazafias papság mellett azonban nem marad el a katolikus közönség sem, melynek körébõl szintén többen érdeklõdtek az ügy iránt, akik lapunk utján értesültek a »Katolikus Templomberendezési Mûintézet Részvénytársaság« nemes céljáról. Megjegyezzük különben, hogy a részvénytársaság részvényesévé lenni nemcsak hazafias tett, de hasznos is, mert a vállalat elõreláthatólag egyike lesz a legjobb hazai iparvállalatoknak, mely szép anyagi hasznot is hoz a részvényeseknek.

x Itt a vadászat!! Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezz be szakembertõl, mert nem mindegy az, hogy csak puská vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértõ által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektõl, mert rendszeren késõn bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer**-féle fegyverek eredeti gyári árában árjegyzék szerint; továbbá a leg-elsõ rendû gyárosok fegyverei csak **LADÁNYI JÓZSEF** puska-mûvesnél kaphatók eredeti árában. M. kir. lóporáruda. Telephon 269. Nagyvárad. Rákóczi-ut.

FLEGMAN

grenadinjai

a lezszebbek és legjobbakk.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hírek.** Dr *Radu* D. meter gör. kath. püspök Balászfalváról hazaérkezett s a holnapi napon Belényesbe, onnan pedig Biharfüredre utazik. — *Gerõ* Armin rendõrfõkapitány szabadságáról hazaérkezett és átvette a rendõrség vezetését. *Jánossy* Gyula nendõrfõkapitányhelyettes, a rendõrség bünyügyi osztályának vezetõje megkezdte két heti szabadságát. Dr *Berkovits* René városi tisztiorvos a drezdai egészségügyi kiállítás tanulmányozására több hétre elutazott.

* **A kapucinusok reformja.** P. *Benõ* a kapucinus rend visitatora és P. *Csák* Eodre provinciális tegnap délben Nagyváradra érkeztek a rendház megvizsgálása végett. A visitator látogatása a kapucinus rend sokat emlegetett reformálásával áll kapcsolatba.

* **Tömõ Gyula fegyelmi jeje és a szalontai bírõ.** *Tömõ* Gyula nagyszalontai volt községi iktató sikkasztási bûnygye még mindig nincs elintézve. A bíróság majd csak egy hónap múlva tárgyalja az ügyet s ki tudja még mennyi idõ múlva lesz jogerõs az ítélet. *Tömõ* Gyula ügyébõl kifolyólag *Molnár* István községi bírõ ellen is megindult az eljárás a gyengen gyakorolt ellenõrzés miatt, mely okból a nagyszalontai fõszolgabírõ fegyelmi vizsgálatot is rendelt el ellene. A fõszolgabírõ tegnap ebben az ügyben jelentést tett az alispánnak. Nagyszalontán ugyanis tisztujítás elõtt áll az elõjárás, már most ha *Molnár* István ellen addig nem fejezik be a vizsgálatot, akkor õt nem lehet jelõlni a bírõi tisztségre. Az pedig nem volna igazságos dolog, hogy esetleg *Molnár* ártatlansága bebizonyosodván, érzékeny veszteséget szenvedne. A fõszolgabírõ azért kéri az alispánt, hogy a bírõ ügyére vonatkozó aktákat másoltassa le a törvényszéken és küldje ki, hogy a fegyelmi eljárást lejárathassa és így, ha ártatlansága bebizonyosodik, *Molnár* bírõt újra jelõlhessen.

* **Egy fõszolgabírõ hagyatéka.** Pár héttel ezelõtt az egyik fõvárosi lap oly súlyos vádakkal illette a biharvármegyei tisztikart, hogy az méltán keltett felháborodást minden felé. Azt írta a többi közt a jelzett lap, hogy a vármegyei tisztviselõk valósággal kizsákmányolják a közönséget és mindent pénzért tesznek. Ebbõl arra lehetett következtetni, hogy a vármegyei fõszolgabírõk legalább is milliómások és haláluk után a kincsek halmaza marad a nevetõ örökösökre. Ime az alábbi eset minden kommentár nélkül a legfényesebben cáfol meg minden erre vonatkozó vádat. Nevezetesen *Eder Géza* volt béli fõszolgabírõ, (aki pedig nem élt valami nagyuri módon) halála elõtt pár hónappal fizetési elõleget vett fel. Halála után a számvetõség megindította az eljárást, hogy az elõleget visszaszerezzék a fõszolgabírõ hagyatékából. Tegnap aztán megérkezett a hivatalos bizonyítvány, melybõl kitûnik, hogy a fõszolgabírõ hagyatéka mindössze egy törvénygyûjtemény, melynek folyó értéke 388 korona és 1 fillér. Ime ennyit tudott összeharócsolni egy járási fõszolgabírõ egész életén keresztül.

* **Kevesebb adó folyt be.** A pénzügyigazgatóság tegnap terjesztette be az alispánhoz július havi jelentését. E szerint egyenes állami adó júliusban 24,338 korona és 90 fillérrel folyt be kevesebb, mint az elmúlt év hasonló idõszakában. Más adónemek ellenben minden téren növekedést tüntetnek fel.

* **Nincs pénz a hidépítésre.** Már régebben megírtuk, hogy Feketetó községben a Sebes Körözsõn új hid készült. Az új hid építésére vonatkozólag tegnap az államépítészeti hivatal jelentést tett az alispánnak, hogy az alispán által kiutalt 10000 korona nem elegendõ az építés teljes befejezéséhez, mert több oly építési anyag megrendelése vált szükségessé, mit a vállalkozó számításba nem vett. A rendelkezésre álló és még megrendelendõ anyagok, valamint a még szükséges munkabérek pontosabb számításba vételével megállapították, hogy az építés befejezéséhez mintegy 7000 korona lesz szükséges. Kéri az államépítészeti hivatal az alispánt, hogy ezen 7000 koronát a vállalkozó helyett teljesítendõ további tizedesekre elõlegképpen utalja ki.

* **Ujpest kiviteli zárlat alatt.** Az újpesti enygyárban elõfordult kolera esetekrõl a belügyminiszter tegnap értesítette hivatalosan az alispánt. A hivatalos értesítés szerint *Florea Flore* és *Tose Gábor* valamint *Protka József* az ázsiai kolera kétségtelenül megállapított. Megbetegedett koleragyanus körülmények között *Szabó Zsigmond* is. A veszedelem megfékezése végett a legmesszebbmenõ óvintézkedéseket fogantatosították a hatóságok. Ujpestet elsõsorban kiviteli zárlat alá vették. A miniszter különben megnyugtatta a vármegyét, hogy augusztus 27 óta egyáltalán nem fordult elõ újabb kolera megbetegedés.

* **Lóversenyrõl a halálba.** Tegnapelõtt este a Nagyváradról érkező gyorsvonattal Budapestre érkezett egy fiatalember, aki kocsin hajtattott a pályaudvarról a Palace-szállodáig. Ott szobát kért. Az elsõ emeleten a 43-as szobát nyitották neki. A vendégeknyvbé ezt írta be: »*Berényi* Péter 25 éves takarékpénztári titkár, Bihar-Bajomból.« Tegnap délután eltávozott a szállodából. A szállodaszemélyzet tudomása szerint a lóversenyterre hajtattott. Mt mûvelt ott, azt egyelõre nem lehet megállapítani. Minden valószínűség szerint a lóversenyen elvesztette minden pénzét és kétségbeesve hagyhatta ott a lóversenyteret. Nyilván bolyongott a város utcáin és õngyilkossági gondolatokkal tépeldõtt. Csak hajnal felé, negyed négy órakor tért be a szállodába és bezárkózott szobájába. Egyszerre durranás zaja hangzott ki a szobából. Betörték az ajtót és ott találták a vendéget a padlón, vérében fetrengeni. A szerencsétlen ember mellbe és halántékon lötte magát. A mentõk csakhamar megjelentek. Eletveszélyes sebesüléssel vitték a Rókus-kórházba. Mint ahogy eszméletét nem nyerte vissza, kihallgatni nem lehetett. Egy sor írást sem találtak nála.

* **A betörõ titokzatos megsebesülése.** Megírtuk tegnap, hogy *Birõ* Imre Vizvezeték-utca 4. sz. a. lakos feljelentést tett a rendõrségben, hogy tegnap reggel albérletbe kiadott szobájában véromokat és véres huscafatot talált. A rendõrség megállapította, hogy a szobában *Burzán* János feyházviselt egyén lakott. A nyomozást *Kelemen* és *Dienes* detektívek vették kezükbe, s az esteli órákban ráakadtak a kórház egyik kórtermében. Jobb lábának bokacsontja mellett egy mély szurási seb van. Kihallgatása alkalmával csak annyit mondott: Hogy mi történt velem nem tudom, egész éjjel boroztam, ittas lettem s halvány sájtellem sincs arról, hogy ki bántalmazhatott engem. A rendõrség a nyomozást folytatja s intézkedett arról, hogy *Burzán* János feigyógyulása után a rendõrségre elõállíttassék.

* **Baleset a Rákóczi-úton.** Nagy néptömeg verődött össze tegnap délután a Rákóczi-úton Kiss Dávid üzlete előtt. Egy 66 éves öreg ember, *Lerner László*, ki akart térni egy kocsit elöl s megcsuszott és elesett az aszfalton. Jelentéktelen sérüléseket szenvedett. A mentők hazaszállították kolozsvári utcai lakására.

* **Furulyázott a fegyveren.** Az egy-szeri rátótnak meséje szomorú eredménnyel játszódott le a minap a sergesi hegyek közt. Nyegru János, a sergesi pásztor egy fegyvert talált fönn a hegyek közt. Persze, kíváncsian babrálta, billegette az ördögös jószágot s bele-belenézett a sötét csövekbe. A mesebeli koma nem volt mellette, aki az ismeretes »túljad komám, majd én billegtem« tanácsot adta. Billegette Nyegru magától. Es olyan szerencsésen furulyázott, hogy a töltött fegyver szól is, sőt borzasztót pukkant. A babráló, tapasztalatlan pásztor azon vette észre magát, hogy négy uja hiányzik. Elfurulyázta.

* **Szökött katona.** Tíz nappal ezelőtt a nagyvárad 4. honvéd gyalogezred 8-ik századából megszökött *Nagy Ferenc* közhonvéd, nyolcadik szökeése ez már szolgálati ideje alatt. Az ezredparancsnokság köröző levelet adott ki ellene. Ennek alapján tegnap sikerült elfogni Várad-Velenecén, amint civil ruhában csavarogott. Előállítására alkalmával Becsei rendőr-mester kérdé-ére, hogy miért szökött meg egykedvűen ilyen szavakkal felelt: Hát azért szöktem meg, mert sem kimenőt, sem szabadságot nem adnak. Az étel is rossz és kevés. Hát ki lenne katona? Átadták őt az őrzőnek, ahol persze majd másképp beszél.

* **A Páris patak és a kolera.** Ha a Páris-patak partján lett volna az a bizonyos enygyár föltétlenül itt ütött volna ki a kolera. Szinte hihetetlen, hogy micsoda állapotok uralkodnak ezen a vidéken. Tudomásunk szerint a Párispatak tisztítása is el van rendelve és dacára ennek, még csak meg sem kezdték a takarítást. A rendőrség is keveset törődik ezzel a bacillus fészekkel és talán még nem is tudja, hogy éjjelként beleengedik az ürskéket. Azt hisszük, fölösleges többet mondanunk, a rendőrség is és a többi illetékes hatóságok is fogják tudni kötelességüket.

* **Nincs szükség korcsmára.** Ermihályfalván özv. Hönig Sámuelé italmérési engedély iránt folyamodott a pénzügyigazgatósághoz. A kérelmet a főszolgabíró kedvezőtlen véleménynyel látta el. A vélemény szerint az új korcsma a lakosságnak a részegeskedésre való hajlamát igen növelné. Ermihályfalván ugyanis eddig nem tapasztalt arányban növekszik a rendezetlenség, verekedések, részegeskedések száma, így nincs szükség újabb korcsmára.

* **Szeptember eleje.** Az iskolák előtt hangos, nagy csoportokban álldogálnak a gyerekek, apró diákok, mosolygó kék szoknyás diákkisasszonyok, itt-ott egy verejtékező, fáradt arcú szülő. Itt van az aranyifjúság szomorú szeptembere, mintha népesebbek volnának az utcák és örvendőbbben, meglegedetten mosolyognának a könyvkereskedők. Ez az ő szezonjuk. Az ember minduntalan szembetalálkozik egy egy málhás, kuferekkel megrakott fiakkal, amelyről meghízott barna vig arcok nevetnek a járdák felé. Jönnek a golyák is. Azonban ne méltóztassék megijedni. Nem akarunk most az őszi hidegekre az »egyke« pusztulásáról s a »többke« örvendetes föllendüléséről jóslatokat szólni eregetni; nem. E neptől kezdve röpködnek kibontott szárnyakkal az Akadémia »körül« (na természetesen, mert benne ritkán láthatók) az újdonsült golyácskák. Még egy kicsit lázasak, e fogultan járkálnak a visszhangos sötét folyosókon s legfőbb ismertető jelük, hogy sok otthoni dohányuk van, illatos cigarettet füstölnek a nyolcadikosok orra alá és állandóan bottal járnak.

A bottal ah, az a titott édes jószág! . . . Micsoda vérmes remények fűződnek a korlátlan szabadság e közel fogható jelvényéhez! Es az öreg fiúk micsoda kéjjel élvezik a kis kezdők izgatottságát! . . . Pedig valamikor ők is így ödöngtek bottal a karjukon. Sőt egyik-másik golyakorán csak úgy diszkrétén tovasiklik. Mert hát roppant belenyulik az a kor az idő méhébe. (*Flutur.*)

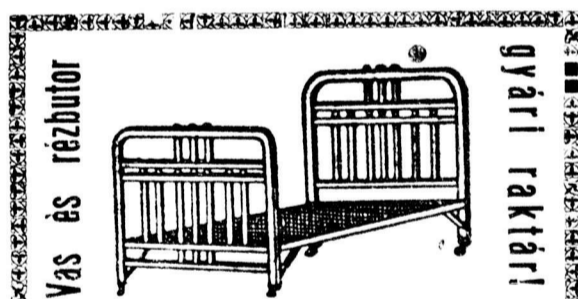
* **A mentők működése augusztus havában.** A nagyvárad őrmezőosztály augusztus havi működéséről most állította össze a kimutatást *Grácsér Lajos* tűzoltóparancsnok, a mentőosztály vezetője. A kimutatás szerint a mentők augusztus havában 102-szer vonultak ki. Ötvenegy esetben nyújtottak első segélyt s 51 esetben pedig beteget s állítottak a közönség megkeresésére.

* **Lezuhant a kazal tetejéről.** Bihar-diószegi tudósítónk jelenti, hogy tegnap Hegedűs Sándor ottani földmives ittas állapotban egy szalmakazlat rakott. Munka közben elszédült s a kazal tetejéről lezuhant oly szerencsétlenül, hogy bal felső lábszárcsontját eltörte. Súlyos sérülésével a biharmegyei kórházba szállították.

* **Házvezetőnői állást keres** szeptember 15-re egy középkorú róm. kath. urinő, papi házhoz, vagy magános urhoz vidékre is elmegy. Czime a kiadóhivatalban megtudható.

x **Antiquar tankönyveket** és mindenféle (ódon) könyvet veszek és eladok. Könyvszerényít keresek. **Benkő Arthur** antiquar könyvkereskedő **Rákóczi-u 10.**

x **Csillár és fémáru gyártási telep:** **Nagyvárad Iroda s raktár Szt. János-u. 1. Bémertér 3. Telefon 556.** Készíték a legizlésebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petroléumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világítási** és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel **STERN ADOLF.** 33

Székrenyagy 3 matracca 20 korona

Sodronybetét 10 korona
Rézkarniss 4 korona

Gyermekagy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át
míg az építkezés tart Nagy-
várad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits
házba, az Orsolya zárda templomával
szemben.

x **Értékesítés.** Vevő közönségünk nagyobb kényelmére szeptember 1-én Zöldfa-utca 40. sz. a. Dr. Munk-házban új detail elárúsító üzletet rendeztünk be. Helybeli fióküzleteink tehát 1. Gyárépületben, Kossuth-utca 5. sz. 2. Olasziban, Bémer-tér és Rákóczi-ut sarok (Bazár-épület.) 3. Zöldfa-utca 40. sz. alatt lesznek, ahol gyártmányaink szigorúan szabott eredeti gyári egységárainkon kerülnek eladásra **Moskovits Farkas és Tsa** cipő és csizmagyártó r-t. Nagyvárad. Telefon 417. sz.

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimel és az elegáns ruhákat szerető úri közönséggel, hogy

a tavaszi és nyári szöveteim

megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyancsak az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik

Nagybecsű pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég

Nagyvárad, Szent János-utca 4. sz.

Mintákkal kívánatra házánál szolgálok.

Telefon 11-41.

Telefon 11-41.

Z E N E.

Beiratás a nagyvárad zeneiskolába. A Nagyvárad Zenekedvelők Egyesülete által 1896-ban létesített nyilvános zeneiskolába az 1911-12-ik tanévre a beiratások Róz Mihály igazgatójánál (Városház II. emelet 25. ajtó) szeptember 1-től 10-ig naponta d. e. 10-től 12-ig, d. u. 3-5 óráig eszközölhetnek. A zeneiskola mindegyik tanszakon előkészítő I, II. és III-ik rendes, továbbá I, II. és III-ik kiművelési osztályból áll. Tandíjak az előkészítő I. és II-ik rendes osztályokban évi 60 korona, a III-ik rendes és I-III. kiművelési osztályokban évi 80 korona. Beirási díj 5 korona. A tandíj két részletben fizetendő és pedig az első részlet a beirási díjjal együtt a jelentkezés alkalmával, a második részlet február 1-én. Az iskolánál működő tanárok: *Fazekas Alajos* hegedű, *Katona Kálmán* cimbalom, *Macalik József* hegedű, gordonka, zongora és *Polgár József* zongora-tanár.

TANÜGY.

Beiratások a Szent Vince intézetben. A Szent Vince-intézet iskolájában a beiratások szeptember 1-től 9-ig tartanak. Az építkezések miatt az ünnepeles Veni Sancte és tanév megnyitása csak szeptember 12-én lesz. Beiratasi-díj a polgári iskolában 16 korona.

Beiratások a nagyvárad újvárosi róm. kath. elemi fiú iskolájában. Az 1911-12-ik iskolai évre a beiratások szeptember hó 1-én, 2-án, 4-én és 5-én d. e. 9-11 óráig, délután 3-5 óráig eszközölhetnek. Beiratasi-és tandíj minden, de 50 filler ifjú agt könyvtár díjat minden tanuló köteles fizetni a szegények kivételével. Azon szülők, kik gyermekeiket, mint megánnulókat kívánják taníttatni és ennél az iskolánál vizsgáztatni, kötelesek a beiratasi napokon a növendékeket beírattatni. Felkértemek a szülők és gyámuk, hogy a beirattatásnál személyesen jelenjenek meg. A tanév ünnepeles megnyitása a Veni Sancte-vel szeptember hó 8-án délelőtt lesz, a rendes tanítás szeptember hó 6-án reggel 7-vel kezdődik. A nagyvárad újvárosi róm. kath. fiúiskola igazgatója, **Kőrözs-u. 6.**

Új tanfolyam a főziskolában. Nagyvárad város kezelve alatt álló *Bottó* alapítványi főziskolában (Körös utca 27.) az új 5 hónapos tanfolyam folyó évi szeptember 10-én veszi kezdetét. Felvételtűk: 1. fizetéses növendékek, kik

3 korona beiratási díjat és havonként 6 korona tandíjat fizetnek. 2. amennyiben a létszámot a fizetéses növendékek be nem tolnék, felvételek ingyenes növendékek is, a kik nagyvárad vagy biharmegyei illetőségűek, s teljes vagyontalanságukat igazolják. Elfogad az intézet bentlakó növendékeket is, a kik lakásért s teljes ellátásért havi 70 koronát tartoznak fizetni. A főiskola növendékeit tanítja: sütésre, főzésre egyszerűbb és finomabb ételek készítésére, gyümölcs és főzelék főzésére, azok piaci bevásárlására, egészséges és káros áruk felismerésére, a konyha és felszereléseinek okos takarítására és gondozására, mosás, vasalás és az asztalkörüli felügyelésre fehérnemű és felsőruha varrás, kötés, hurkolás, foltozás és végül az elméleti tanulmányok közül a háztartási számvitelt, gazdaságtant és egészségtanra. Jelenkezni lehet a főiskolában, a hol mindenre készséggel nyújt felvilágosítást a vezető tanítónő: özv. Christióné Dus Iona.

TÁVIRATOK.

Interpelláció A Nap miatt.

Budapest, szept. 1.

(Saját tudósítónktól.) Beck Lajos sürgős interpellációt jegyzett be A Nap előfizetett példányainak elkobzása miatt.

Pilótaiskola Magyarországon.

Budapest, szept. 1.

(Saját tudósítónktól.) Szmrecsányi György interpellációt jegyzett be, melyben felhívja a kormányt magyar pilótaiskola alapítására. Mikor Héderváry az interpellációról értesült nyomban kijelentette, hogy a kormány örömmel fog eleget tenni a kívánalomnak.

Zichy János Budapesten.

Budapest, szept. 1.

(Saját tudósítónktól.) A vallás és közoktatásügyi miniszter héttől Budapestre érkezik, ahonnan Kolozsvárra fog utazni, hogy részt vegyen az Emke jubileumán.

Megtámadott szerkesztő.

Sárospatak, szeptember 1.

Ma este Molnár Janost a Sárospatak

című lap szerkesztőjét két fiatal ember megtámadta és vasbottal kétszer fejbe vágta. A tetteseket letartóztatták, akik azt adták elő, hogy Molnárt azért bántalmazták, mert az egyik édesanyját egy mulatságból kiutasította. A szerkesztő sérülése súlyos.

NYILTTÉR.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpaddal nélkül is készít **kitűnő hirt** nevű

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

A gabona-tőzsdén tegnap lanyha volt az irányzat. Készlet forgalom ötvenezer mázsa 15 fillérrel olcsóbb árak mellett.

Határidők sárlata:

Áprilisi buza (1912)	— —	11.79
Októberi buza	— —	11.55
Októberi rozs	— —	9.93
Októberi zab	— —	8.09
Májusi tengeri (1912)	— —	8.87

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	850.—
Oszták hitelrészvény	— —	655.—
Jelzálogbank	— —	492.—
Leszámitoló és pénzváltó	— —	581.50
Salgótarjáni kőszén	— —	689.—
Oszták államvasut részvény	— —	748.—
Közuti vasut	— —	812.50
Rimamurányi vasmű	— —	695.—
Városi vasut	— —	425.—
Beocsini cement	— —	—

REGÉNYCSARNOK.

BÖSKE

Irtá SARKADI NAGY SÁNDORNÉ

(Folytatás.)

45

Igazán nagyon kegyes, sok jó indulat árul el irányomban. Majd ha ez érzelmek birtokába leszek, jutalmul jóságért, sietni fogok azt tudomására hozni, annál is inkább mivel én az önéiről igen jól a legjobb forrásból értesítve vagyok. Alice sokkal bizalmasabb hozzám mintsem képzelnél!

— Hogyan, miről beszélt, legyen szives szavai értelmét világosabban megmagyarázni.

— Nem jól áll Önnek az alakoskodás senki előtt sem titok, hogy örült szerelmes unokanővérembe.

E azavakkal felemelkedett s az épen arra jövő Létseyhez lépve így szólott:

— Legyenszives karját nyújtani, sokat ülttem sétáljunk kissé.

Erzsike mit még sohasem tett, feltűnő kacérul viselkedett a multság többi részén Létseyvel. Pár nap múlva mindenki róluk s leendő eljegyzésükről beszélt.

Maglódynak is tülébe jutott, hogy Ladányi Erzsike viszonzozza Létsey Tihamr zerelmét s utóbbi utazásában is elkíséri. A hírek szerint hazajövet tartják meg az eljegyzést.

XIV. FEJEZET.

Hollódyék elegáns ebédője egy nagyon viharoz családi jelenetnek volt ma szemtanuja. A szereplők Margit s ennek édesanyja voltak!

Alapos vizsgálatok

igazolták, hogy azon mosónőknek, a kik állandóan és ésszerűen csakis Schicht-„Szarvas“ mosószappant használnak, szép fehér, sima és puha kezük van, mert a Schicht-szappan rendkívül enyhe, teljesen tiszta és még langyos vízben is jobban lehet vele mosni, mint más szappannal meleg vízben. Más szappannal sokat kell dörzsölni, míg a Schicht-„Szarvas“ mosószappannal teljesen elegendő, ha azzal egyszer átsimítjuk a ruhát.

Az „Asszonydicséret“ mosókivonatát minden nő dicséri, mert a ruha beáztatásához ez a legideálisabb szappanpor.

A női szépségnek

semmi sem árt jobban, mint a naphosszat való kinlódás a páratelt levegőjű mosókonyhában, továbbá a fáradságos munka, amely a mosással jár, ha a régi módszer szerint közönséges szappannal mosunk. Azok, a kiknek a Schicht-„Szarvas“ mosószappan segít a mosásban, életvidámak, egészségesek és élénkek maradnak. Mert minden fáradságot meg lehet takarítani, a munkát a legcsekélyebbre lehet redukálni ezzel a szappannal.

Az „Asszonydicséret“ mosókivonatát minden nő dicséri, mert a ruha beáztatásához ez a legideálisabb szappanpor.

A leányka ugyanis visszautasította gazdag előkelő kérés kezét s mindenáron elhatározásához ragaszkodott, hogy t. i. vagy az ifjú Kovách felesége leendő, vagy zárdába lép, amely mindkét körülmény lehetetlenségnek tűnt a szülei előtt.

A kérdésben levő Radiszlovszky egy lengyel származású előkelő mágnás volt, ki első pillantásra beleszeretett a tempera mentumos szép kis magyar leányba.

Midőn a mult nyáron először megkérte Margit kezét, egy évi halasztást kértek a szülei. — Ennyit számítsunk leányunk meghiggadására — tanakodtak.

A báró tényleg kissé idős hozzá, Margit egy év alatt megszokja a gondolatot. Remélhetőleg ennyi idő elég neki annak a megtanulására, hogyha elfogadja a báró kezét, úgy egy előkelő gazdag ember felesége lesz s a legelső mágnásasszonyok között szerepelhet.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Bumbera István

==== papi- és polgári szabó ====
NAGYVARAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Részvénykicserélési felhívás!

Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi bank és Központi Takarékpénztár r. t. felhívja azon tisztelt részvényeseit, kiknek birtokában **Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvények vannak**, hogy ezen részvényeket, szelvényekkel együtt, kicserélés végett az Egyesült intézet Teleki-utcai fiókjánál (Teleki-u. 3.) **folyó évi szeptember hó 1-től szeptember 20-ig** beszovalgatni sziveskedjenek.

Minden 3 darab Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvény helyett 4 darab Egyesült intézeti részvény fog kiadni.

A beszovalgatandó részvényekhez jegyzék csatolandó azon nevek felsorolásával, melyekre az új részvényeket kiállítani óhajtják.

A Központi Takarékpénztár forgalomban lévő régi részvényeinek kicserélése, valamint az Egyesült intézet felemelt új részvénytökejéből jegyzett új kibocsátású részvények kiadása a fent hirdetett Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvények kicserélése után, későbbi időpontban fog megtörténni, miről a tisztelt részvényeseket újabb hirdmény útján értesíteni fogjuk.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár részv.-társ.

A Biharmegyei Gazdák Aru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5,0%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti. Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyószámlákra és földbirtokokra.

16

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 3.60 kor.** 100 gyertyás **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek,** fényképező-lámpák **ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.**

Csillarak.

Érlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön célra épített nagy

ceillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

10 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák cseréjét, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden a szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen

villamos világítás

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletességi szolgálat.

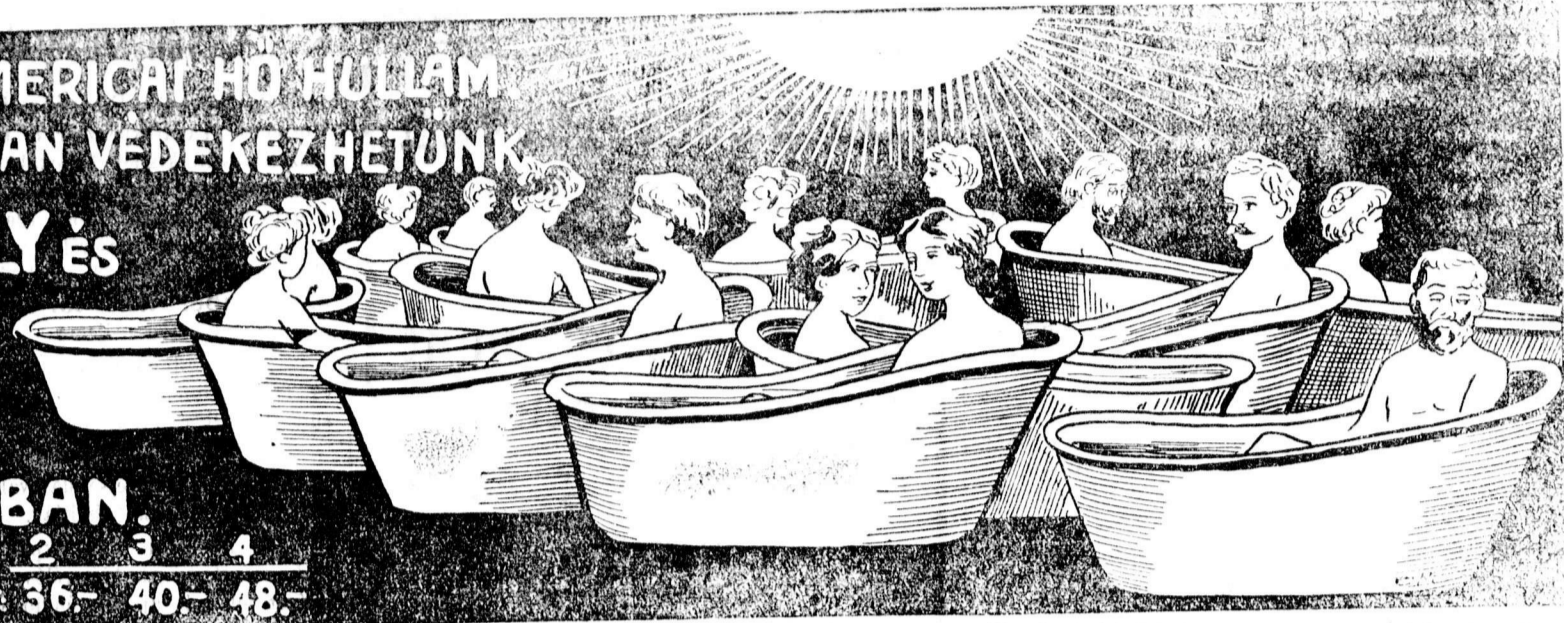
FÉLIX GYÓGYFÜRDŐ

Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb forró kénes hőforrás, víz hőfoka 50° Celsius. Gyógyjavallat fürdő alakjában, csúsz (reuma) és köszvény ellen. Női betegségeknek, idült méh és petefészek gyulladások, méh-hurut, medencebeli sejtszövetlob és izzadmányoknál. Ivógyógyimód alakjában, idült gyomorbántalmaknál, makacs székrekedésnél, máj és epehólyag betegségeknek, sárgaság és epeköveknek, megiepő gyógyhatás. Tükör, kád, mór, szénsav és **iszap** fürdők. Állandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 350 kényelmes lakó szoba, kitűnő vendéglők, jutányos étlap-árak, elsőrendű cigányzene, vasárnaponként katonazene, tennis-pálya, gondozott sétautak 200 holdas park. Május 1-től 16 vonat közlekedik naponta. — Posta, tavirda, interurbán telefon. — **Curtaxe és zenedij nincs. Prospektust küld az igazgatóság.**

342

ITAZ AMERICAI HO HULLAM
LEGJOBBAN VEDEKEZHETUNK
TARSOLY ÉS
RISZTÓ
FÜRDŐ
KÁDJAIBAN.

Sz. 2 3 4
Kor. 36- 40- 48.-

Fugyivásárhelyi gazdaságunkban
gömbölyű és galy tűzifa
igen jutányos áron eladó.

Értekezhetni a

Biharmegyei Gazdák áru- és Hite-
intézete részvénytársaság :-:

507

irodájában

Nagypiacz-tér, Andrényi-ház.

2—3 középiskolát végzett fiu
nyomdász tanulónak

:-: felvétetik :-:

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

Telefon: 629. sz.

Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.
Elvállal minden szakmájába vágó
munkát, u. m.: matt és fényezett
szobaberendezések, konyhabutorok
készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótallok.

Telefon: 629. sz.

Telefon: 629. sz.

192

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

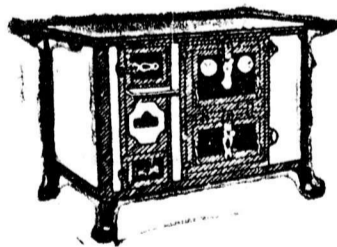
esküvői felvételek a leg-
diszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
:-: utólérhetetlen. :-:

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Perces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévay-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.
1 > francia szájviz	25 >
1 > száj szagtalánító	50 >
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 >
8 > Thymol	20 >
1 > Stomatín	20 >
1 > tégely Odontin fogpaszta	55 >
1 drb Odontin betét	95 >
1 üveg Picavan	98 >
1 üveg Bay Rum	35 >
1 > Jera violette	30 >
1 > francia brillantín	15, 22, 35 >
1 > folyékony brillantín	50 >
1 > valódi dió olaj	15 >
1 > > kivonat	75 >
1 drb bajuszkefő	15, 20 85 >

1 üveg Kerpel kézfimomító	98 kr.
1 tégely Margit crém	40 >
1 > Diana crém	65 >
1 drb Dianna szappan	65 >
1 dob Lickner puder	98 >
1 > amerikai porcellán puder	1 frt 20 >
1 üveg amerikai petrol	50 >
1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — >
1 fekete champos	12 >
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >
8 drb francia ibolya szappan	50 >
1 > Kielhauser ibolya glycerin szappan	25 >
1 > Speick szappan	25 >
1 > Windsor szappan	98 >
1 tubus kaloderma	28 >
1 > Beloderma kézfimomító	20 >
1 > tevtégely tejcrém	20 >

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 Gillette utánzatu borotva készlet	1 > 50 >
1 valódi serte hajkefe	70 >
1 dublé bajuszkefe	20 >
1 valódi serte ruhakefe	45 >
1 körömkefe	05 >
1 surolókefe óriási	20 >
1 surolókefe kisebb	10 >
12 drb Royal angol cipő crém	96 >
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 >
1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > Jurigatem Zománc	80 >
1 mtr vörös gamisó	60 >
Egynegyed Ko Bazaar watta	85 >

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Segít azoknak eltenni, ha személyesen meg nem győződnek az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökből!